

## **Bijlage**

### **Adviezen monumentencommissie en commissie ruimtelijke kwaliteit**

Tussentijds advies van commissie 29 juli 2019 over ruïne-achtige kasteelmuur:

Dit betreft het idee (op 16-7-2019) van de architect die de kasteelmuur heeft ontworpen om deze een ruïne-achtig uiterlijk te geven. Een ontwerp hiervan kan hij eerste medio september 2019 aanleveren. Hij heeft ter informatie foto's toegezonden met impressies van een ruïne-achtige muur van het Domela Nieuwenhuis Plantsoen te Amsterdam en de Slotbosse (Strijen) toren te Oosterhout.

Adviezen van de commissieleden daarover:

Dhr. Maas:

Ik ben niet overtuigd door de voorbeelden van een ruïne-achtige uitstraling. Ik vind het te gekunsteld. Wat wel? Ik volg het idee van Frank om een omgevingsontwerper in samenspraak met Bas Zijlmans een ontwerp te laten maken.

Mw. Kolkman:

(..) Ik kan alleen aangeven dat de referentiebeelden (..) iets laat zien wat niet echt is op deze locatie. Dit heeft niet mijn voorkeur. Er zal altijd een 'verwijzing naar' het kasteel worden gemaakt, dit zou je dan ook op zo'n manier moeten verbeelden/ontwerpen, dat is het meest zuivere.

Dhr. Zuylen:

Ik volg Carl in zijn argumentatie wat betreft de "onwaarachtigheid" van het beeld: het is niet wat het lijkt. (..) Mijn voorstel zou zijn dat de gemeente op basis van dat vooronderzoek een omgevingsontwerper/landschapsarchitect zoekt die de opdracht krijgt om in samenspraak met de heer Zijlmans een ontwerp te maken voor een eigentijdse, ruimtelijke articulatie van het verdwenen kasteel. Als men daar niet aan wil blijft de vraag over of het nu liggende idee van een muurfragment op zichzelf en in relatie tot zijn omgeving aanvaardbaar is. Als het nu eens een kunstwerk zou zijn van de gemeente voor een zitgelegenheid, zonder de pretentie dat het hier om een deel van de oude kasteelmuur gaat, zouden we er dan wel mee kunnen instemmen?

Dhr. Bossier:

De toegezonden foto's van Domela Nieuwenhuis Plantsoen te Amsterdam ( 1x ) en de Slotbosse (Strijen) toren te Oosterhout. ( 2x) bevestigen mijn eerdere gedachte dat je geen ruïne moet nabouwen om een ondergronds relict boven het maaiveld weer zichtbaar te maken. Dan komt er iets te staan wat een overblijfsel suggereert, maar wat het NIET is. Door de beelden ben ik nu nog meer overtuigd dat je op een totaal andere wijze dan met metselwerk moet proberen om een VOLLEDIG beeld / VOLLEDIGE contour van het oude kasteel op te roepen. Dus op basis van de aanvullende informatie die we nu hebben ontvangen breng ik een negatief advies uit op het plan. Het overtuigt mij niet.

Dhr. Van Strien:

Mijn voorkeur gaat uit naar een ruïne-achtige muur. Dus geen fraai afgewerkt geheel. De muur moet echt de indruk geven van een ruïne, zoals in de gestuurde beelden.

Dhr. Siera:

In plaats van de ruïne-achtige uitstraling met deels afgezaagde stenen volgens de ontvangen impressies kan worden uitgegaan van de eerder door de commissie goedgekeurde muur van 60 cm hoog en deze is ter plekke met vakkundig gevoel met beperkte hoogteverschillen te maken door het trapsgewijs neerleggen van hele stenen met een hoogteverschil van 2 of 3 stenen ten opzichte van de bovenkant. Aldus wordt de muur minder strak. De voorkeur gaat uit naar oude kloostermoppen, boven nieuwe.

/

### **Verslag commissie ruimtelijke kwaliteit juli 2019**

#### **3.1 Wilhelminaplein te Geertruidenberg**

Initiatiefnemer :  
Initiatief:

Datum: 16 juli 2019  
bouw kasteelmuur en plantsoen  
Behandelaar: dhr. Celie

GM/RM/BZ/BS: BS  
Bebouwingstype: H1  
Status plan: aanvraag  
Advies CRK: bespreking in de vergadering

Dossiernr: -  
Behandeling: 3

---

### Bezoekers

Initiatiefnemer, twee andere leden van de werkgroep Kasteel van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberg en twee architecten.

### Bespreking

De monumentencommissie heeft in 2017 ingestemd met de beoogde muur, mits deze 50-60 cm hoog is. In mei 2019 is er overleg geweest met omwonenden over het plan. De meeste bewoners zouden liever een minder kolossale muur zien, bij drie omwonenden is dit in de mate dat zij bezwaar hebben tegen een muur van 60 cm hoog. De meerderheid van de omwonenden (op twee na) kunnen zich vinden in een lagere muur (30 cm hoog in plaats van 60 cm). De commissie heeft daarna desgevraagd geadviseerd om een nadere ontwerpstudie te laten uitvoeren.

De landschapsdeskundige van de commissie heeft een nadere studie uitgevoerd, die begin juli is toegezonden aan commissie en initiatiefnemers. De studie gaat onder meer uit van een muur die van 5 cm aan de zuidkant tot circa 40-45 cm hoog aan de noordkant uit het aflopende terrein naar boven komt, alsook het verplaatsen van het monument van Bianchi en het aanduiden van torenlocaties.

De initiatiefnemer kan zich grotendeels best in het voorstel in de studie vinden, maar hij wil vasthouden aan het oorspronkelijke plan, mede omdat er geen geld is voor de extra ideeën. Een muurdeel van 0-5 cm hoog aan de zuidkant is volgens hem te laag als de muur in het gras ligt. Hij zegt dat nieuwe kloostermoppen zullen worden toegepast, omdat oude niet te verkrijgen zijn.

De architect die de muur heeft ontworpen, beoogt een karaktervolle muur met authentieke stenen (kloostermoppen) en in authentiek verband. De muur moet robuust zijn en er mag ook (door kinderen) overheen gelopen worden. Hij wil vasthouden aan een muur van 60 cm hoog aan de zijde van het Wilhelminaplein (wordt vanwege schuin terreinniveau lager richting Stationsweg) om de kracht en massaliteit van de muur uit te drukken en ermee rekening houdend dat de muur niet te laag wordt in verband met het maaien van het grasveld. Hij beoogt een muur met een ruïne-achtige uitstraling, zodat de beleving ontstaat van een overblijfsel. De architect zegt desgevraagd dat dit nog uitgewerkt zal worden.

Dhr. Bossier vraagt zich af of met de beoogde muur de gewenste historische beleving wordt opgewekt. Ook vindt hij het terugbrengen in oud materiaal enigszins gekunsteld. Hij denkt eerder aan eigentijds materiaal. De architect en dhr. Siera vinden het toepassen van oud materiaal van groot belang voor het oproepen van de gewenste beleving.

De architect adviseert de gemeente om nader onderzoek te laten uitvoeren naar wat er onder de grond zit van het kasteel met het oog op het verder beleefbaar maken ervan. Er is overigens al een uitvoerig archeologisch onderzoek uitgevoerd door Raap over de situering van het kasteel. De architecten adviseren om de muur direct in het gras te situeren, zonder strook grind eromheen, om het eenvoudig te houden en vanwege de ruïne-achtige uitstraling.

De commissie heeft al eerder ingestemd met een plan voor het beleefbaar maken van het kasteel, waaronder de beoogde muur van 60 cm hoog. Zij vindt het van belang dat het volledige verhaal van het kasteel in beeld wordt gebracht vanwege de – in relatie tot andere historische kastelen in de regio – extreme grootte van het kasteel.

Als de gemeente een plan maakt dat meer omvat ( o.a. het tracé van de oude spoorlijn weer in beeld brengen) en mede gezien de ideeën uit de studie van de landschapsdeskundige, ziet ze graag een uitgewerkt plan tegemoet voor nader advies.

Een deel van de commissie kan zich ook vinden in de studie van de landschapsdeskundig, die uitgaat van een muur van 40-45 cm hoog en zuidwaarts aflopend naar circa 5 cm. De commissie ziet graag informatie tegemoet waaruit duidelijk blijkt hoe de beoogde ruïne-achtige uitstraling eruit zal zien.

Tenslotte vraagt de commissie aandacht voor het aflopende deel van de muur aan de noordkant, zowel qua veiligheid voor kinderen als voor een passende, ongekunstelde afronding.

Advies erfgoed/welstand

Zie de opmerkingen in het verslag. De commissie ziet graag nadere informatie tegemoet voor nadere advisering.

Advies ruimtelijke ordening/stedenbouw/landschap

Zie het verslag.

**Advies eind mei 2019 over een muur van 30 cm hoog ipv 60 cm hoog en het al dan niet egaliseren van het terrein hierbij:**

Dhr. Maas:

Vanuit haar professie en specifieke deskundigheid maakt mw . Kolkman m.i. heel waardevolle opmerkingen. Graag sluit ik me bij haar aan.

Mw Kolkman:

Een muur of object van 30 cm kan naar mijn idee goed, maar dan zullen ook de andere verhoudingen (lengte en breedte) hierop afgestemd moeten worden. Het vraagt dan om aanvullende studie. Vervolgens speelt mee hoe het object in de totale ruimte beleefbaar gaat worden. Een object dat uit een schuin maaiveld komt, geeft een vervreemdend effect, dus werkt sterker.

Met materiaalkeuze kan je veel bereiken, kloostermoppen kan, andere inspirerende, wat grootsere voorbeelden zijn bijvoorbeeld:

- Castellum in Utrecht <https://www.domunder.nl/uploads/media/59d4bffc54fc5/2010-okra-domplein-de-bewaakte-stad-markering-castellummuur.pdf> of Fort Vechten het Castellum <https://www.grotearcheologieprijs.nl/page/532/thesaurus-fectio>

In deze voorbeelden is nog meer verwerkt (bijvoorbeeld een stuk informatievoorziening, beleving etc.)

Dit is echt een opgave voor een landschapsarchitect met eventueel een kunstenaar. Mogelijk is dit te ontwikkelen en te realiseren met een subsidieverstrekker in de kunst.

De opgave heeft, naar mijn mening veel meer aspecten en interessante invalshoeken, kan ook groter worden ingezet, dan wat er nu voorgesteld is.

Dhr Zuylen:

De beste oplossing is niet aan de hand van onze gebruikelijke beoordelingscriteria te destilleren. Met deze vraagstelling worden we een beetje in rol van de ontwerper geplaatst. Persoonlijk vind ik veel acceptabel bij dergelijke monument verwijzingen. Ik denk dat een beeldend kunstenaar er iets bijzonders van zou kunnen maken. Maar zoals het project nu wordt vormgegeven is het zeer acceptabel omdat de bedoeling goed is en simpel. Als het maar logisch is. Een hoger of lager stuk muur, het maakt mij niet uit en ook de materiaalkeuze is minder belangrijk. Wat we zien is namelijk geen authentiek deel van de oorspronkelijke kasteelmuur, maar een opzetstuk.

Ik sluit me aan bij het advies van mw Kolkman. Als het gemeentebestuur dit project echt belangrijk vindt moet het er een professionele ontwerper bijhalen. Als een commissie een paard zou moeten ontwerpen wordt het uiteindelijk een kameel. Wij moeten ons hier dus niet aan wagen, gezien ook de onderlinge verschillen van inzicht. Of ik stel voor dan het advies te delegeren aan Edith. Dit is haar vakgebied en zij heeft de meeste kennis van zaken.

Dhr . Siera:

Die 60 cm hoogte is minimaal en is zonder meer noodzakelijk voor de beleving.

30 cm is een armzalige oplossing zeker als die overgaat in het maaiveld. Als het gras een beetje hoog staat zie je er nauwelijks nog iets van!

Het terrein zuiver horizontaal maken is evenmin een goed idee. 30 cm blijft te laag.

Dhr Bossier:

1. Ik vind een lagere "muur / object" van 30 cm hoog een prima idee.
2. Het feit dat het object als het ware tevoorschijn komt uit een hellend maaiveld heeft iets mysterieus en roept nog meer het karakter van een relict op.  
Daardoor wordt de verwijzing naar het verleden juist sterker. Alleen zal de uitvoering zodanig moeten worden dat het duidelijk is dat het om een "verwijzing" gaat en niet dat het een restant lijkt / is van een voormalig gebouw.

M.a.w. is een gemetselde muur met kloostermoppen dan wel de juiste keuze? Ik gooi maar even een steen in de "commissievijver".

Dhr. Van Strien:

Als lid van de commissie ruimtelijke kwaliteit vindt ik ook dat 30 cm te laag is. Het geeft dan niet voldoende weer wat de bedoeling is. Men krijgt niet voldoende inzicht hoe dik zo'n muur is.

/

### 3.9 Wilhelminaplein te Geertruidenberg

|                   |                                                                                                                                       |                         |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Initiatiefnemer : |                                                                                                                                       | Datum: 14 mei 2019      |
| Initiatief:       | bouw kasteelmuur en plantsoen                                                                                                         | Behandelaar: dhr. Celie |
| GM/RM/BZ/BS:      | BS                                                                                                                                    | Dossiernr: -            |
| Bebouwingstype:   | H1                                                                                                                                    | Behandeling: 2          |
| Status plan:      | aanvraag                                                                                                                              |                         |
| Advies CRK:       | Wat betreft: bestaand monument (kunstobject) en informatiebord: voldoet.<br>Wat betreft situering van fietspad en voetpad: aanhouden. |                         |

---

#### Bezoekers

n.v.t.

#### Bespreking

Het te reconstrueren muurgedeelte wordt 26 meter lang en 60 cm hoog. De muur wordt uitgevoerd met nieuwe kloostermoppen (afmeting ca. 30 x 14 x 7 cm). De gemeente vraagt de commissie om advies over de omgang met het bestaande monument (kunstobject) op het plantsoen en over de te plaatsen informatievoorziening. De commissie kan zich vinden in het laten staan van dit monument. De commissie kan zich vinden in het plaatsen van een informatiebord ten noorden van de beoogde muur, dat aansluit op de elders in de gemeente al geplaatste informatieborden van de Zuiderwaterlinie. De afstand van de muur tot de boom is nog een aandachtspunt. De commissie zou in de toekomst graag zien dat de hele contour en omvang van het vm. kasteel beleefbaar wordt gemaakt.

De gemeente vraagt daarnaast advies over de omgang met het huidige fietspad in het westelijker gelegen plantsoendeel, dat nauwelijks wordt gebruikt. Het voetpad stopt verder zuidwaarts plotseling bij het zuidelijke gebied van de bastions. De commissie adviseert om de situering van fietspad en voetpad in het plantsoen te bekijken vanuit een bredere visie van fiets- en voetpaden in de omgeving, inclusief bastions.

#### Advies erfgoed/welstand

Wat betreft: bestaand monument (kunstobject) laten staan en plaatsen van informatiebord:  
Naar aanleiding van de adviesaanvraag deelt de commissie u mede dat naar haar oordeel het plan voldoet vanuit monumentenzorg en aan redelijke eisen van welstand.

#### Advies ruimtelijke ordening/stedenbouw/landschap

Wat betreft situering van fietspad en voetpad: aanhouden.

/

### 3.5 Wilhelminaplein Geertruidenberg

|                   |                            |                          |
|-------------------|----------------------------|--------------------------|
| Initiatiefnemer : | -                          | Datum: 26 september 2017 |
| Initiatief:       | Ontwerp opbouw kasteelmuur | Behandelaar: R. Celie    |
| GM/RM/BZ/BS:      | BS                         | Dossiernr: -             |

Bebouwingstype: H1  
Status plan: Vooroverleg  
Advies mon.cie: Voldoet

Behandeling: 2

---

#### Bespreking

De Nederlandse Kastelen Stichting (NKS) heeft geadviseerd de nieuwe muur niet direct vanaf de bestaande fundering op te metselen, omdat dit voor problemen kan zorgen. Het voorstel is nu om op de fundering een laag zand aan te brengen, waarop een betonnen fundering gelegd wordt voor het nieuwe metselwerk. De totale hoogte van de muur zal 1 meter bedragen, waarvan 40 cm onder het maaiveld en 60 cm boven het maaiveld. De muur wordt in staand verband gemetseld. De commissie adviseert veel aandacht te besteden aan de bescherming tegen weersinvloeden en de afgewerkte muren te impregneren met bijv. een silicone oplossing. Vanwege het gevaar op schade tijdens maaierwerkzaamheden adviseert de commissie om rondom de muur geen gras, maar een strook van ongeveer 1 meter met grint of granulaat aan te leggen.

#### Advies (aan het college van B&W)

Naar aanleiding van de adviesaanvraag deelt de commissie u mede dat naar haar oordeel het plan voldoet uit oogpunt van monumentenzorg en aan redelijke eisen van welstand.

/

### **3.7. Wilhelminaplein te Geertruidenberg**

Initiatiefnemer : Gemeente  
Initiatief: Opties voor muur ter plaatse  
van ondergronds kasteel

Datum: 23 mei 2017

Behandelaar: R. Celie

GM/RM/BZ/BS: BS  
Bebouwingstype: H1  
Status plan: Vooroverleg  
Advies mon.cie: -

Dossiernr: -  
Behandeling: 1

---

#### Bespreking

De gemeente stelt enkele mogelijkheden voor om de contouren van het kasteel bovengronds zichtbaar te maken.

#### Advies (aan het college van B&W)

Bernard Siera zal (indien nodig) een nadere beschrijving maken voor de gewenste historische beeldkwaliteit. De commissie geeft de volgende uitgangspunten aan:

De steensoort en kleur, metselverband, laagverdeling en voegwerk dient (voor zover dit bekend is) te worden afgestemd overeenkomstig de aanwezige muurresten van het kasteel.

Ter goedkeuring dienen monsters te worden opgezet. De muur dient met de oorspronkelijke muurdikte tot ca. 50-60cm boven het maaiveld te worden opgemetseld. De muur dient ter voorkoming van vorstschade volledig uit metselwerk te bestaan, zonder gebruik van beton in de kern.